

ОФИЦИАЛНИ РАЗГОВОРИ

между първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на Народна република България ТОДОР ЖИВКОВ и генералния секретар на Арабската социалистическа партия Баас и президент на Сирийската арабска република ХАФЕЗ ЕЛ АСАД

Дамаск, 22 април 1980 г.

/стенографски запис/

В разговорите взеха участие:

– от българска страна: Петър Младенов – член на Политбюро на ЦК на БКП и министър на външните работи, Андрей Луканов – кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП и заместник-председател на Министерския съвет, Милко Балев – секретар на ЦК на БКП и началник на Кабинета на другаря Тодор Живков, Васил Цанов – член на ЦК на БКП и председател на Националния аграрно-промишлен съюз, Георги Павлов – член на ЦК на БКП и председател на българската част на Смесената българо-сирийска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество, и Стефан Митев – посланик на Народна република България в Сирия.

- от сирийска страна: д-р Абдул Рууф ал-Касем - член на ръководството на Арабската социалистическа партия Баас и председател на Министерския съвет, Абдул Халим Хаддам - член на ръководството на АСП Баас, заместник-председател на Министерския съвет и министър на външните работи, Уалид Хамдун - член на ръководството на АСП Баас и заместник-председател на Министерския съвет по въпросите на услугите, Абдул Кадир Кадуря - член на ръководството на АСП Баас и заместник-председател на Министерския съвет по икономическите въпроси, Абдул Керим Ади - министър по въпросите на президентството на Републиката, д-р Селим Ясин - държавен министър по въпросите на планирането, д-р Мохамед ал-Атраш - министър на икономиката и външната търговия, д-р Абдул Джабар ад-Дахак - министър на петрола и минералните богатства, д-р Хамид Мусаукар - министър на земеделието и аграрната реформа, и Абдул Разак Шакер - посланик на Сирийската арабска република в България.

ХАФЕЗ ЕЛ АСАД:

Аз съм много щастлив да приветствувам моя приятел другаря Тодор Живков, а така също и членовете на придружаващата го делегация. Разбира се, това не е нашата първа среща, ние сме се срещали вече много пъти и се познаваме достатъчно добре. Лично аз, а също и членовете на ръководството на Арабската социалистическа партия Баас и ръководството на държавата изпитваме дълбоко чувство на уважение

към председателя др.Тодор Живков. Затова съвсем естествено е това чувство на радост и задоволство, което ни изпълва винаги, когато се срещаме с нашия скъп приятел. Разбира се, това чувство на симпатия, което се създаде в общата ни борба, благоприятствува за развитието на нашите връзки и отношения. Ние с вас се намираме в един скоп в борбата против империализма и ционизма. И докато продължаваме тази съвместна борба, на която засега все още не се вижда край, особено много се нуждаем да се срещаме един с друг. Така че, ако на сегашния етап империалистите се опитват да обединяват своите редици в борбата си срещу нас, то още по-необходимо е ние да обединяваме своите сили и своите редици, за да можем успешно да се противопоставим. Това е важно особено сега, когато попълзновенията на империализма стават крайно злостни. Може би то се налага още повече и от усложняването на международната обстановка, от разпалването на международното напрежение, което можем да определим като своего рода стъпка към студената война. Както вчера другарят Живков отбеляза по време на нашите разговори, ние изпитваме чувство на безпокойство, но не чувство на страх. Основният източник на нашата сила е в това, че с нас е правото. Няма никакво съмнение в крайните резултати от нашата борба.

Ние високо ценим позицията лично на др.Тодор Живков, позицията на Народна република България по отношение на нашата борба. Нашият народ от своя страна също

изпитва подобни чувства. Ето защо, от тази гледна точка ние като държавни, като партийни ръководители и като представители на нашия народ чувствуваме необходимостта да издигаме на по-високо равнище развитието на нашите двустранни отношения. Нашата линия е да използваме всички канали, всички равнища за обсъждане и набелязване на мерки за изпълнение на това наше желание. Ние не веднъж сме подчертавали, че все още не използваме всички съществуващи възможности за развитието на тези отношения.

Вчера разговаряхме, че нашите срещи трябва да зачестяват, да се повтарят. Затова аз предлагам сега нашият разговор да бъде по-кратък, а да дадем по-големи възможности на нашите колеги да проведат двустранни разговори, да обсъдят всичко, което е възможно да допринесе за разширяване на сътрудничеството.

Бих искал да кажа само няколко думи за положението в арабския свят, в нашия район. А след това, ако имате Вие да добавите нещо, другарю Живков, ще ви предоставим тази възможност.

След като бяха подписани сепаративните споразумения в Кемп Дейвид, след като беше подписан така нареченият мирен договор между Египет и Израел, определено се опитахме да заемем позиция за преодоляване на съществуващите противоречия между отделните режими в арабския свят.

Беше проведена конференция на високо равнище. По време на тази конференция се договорихме и изработихме една обобщена позиция, която бихме могли да наречем минимална позиция на противопоставяне на сепаративните споразумения. Няма съмнение, че това беше една победа за нас. Победа на делото на прогреса, на делото на арабските народи.

От друга страна, тя допринася за проваляване на плановете на Садат, на ционизма и на САЩ. Ние и сега се опитваме да запазим общите насоки на тази стратегическа линия. Вероятно е известно на българските приятели, че тази обединена позиция, изработена по време на конференцията на високо равнище, не е така крепка, не е така силна. Нейното ядро не е здраво. Преди всичко, това се дължи на традиционните връзки, съществуващи между САЩ и редица арабски режими. Втората причина е продължаващата дейност на САЩ, насочена да разколебае режимите на нашите народи, да разклати основите на тези решения. Американците действуват в рамките на два паралелни плана. От една страна, те се опитват да използват съществуващите традиционни отношения между тях и арабските страни, а от друга страна - опитват се да възбуждат нови противоречия и разногласия между арабските държави и режими, което ще им позволи да действуват от позиция на силата. В резултат на тези две паралелни линии, които по същество са едно цяло, беше разколебана решимостта в някои кръгове в арабските страни. Ето защо ние се опитваме преди всичко да укрепим позицията на Фронта на твърдостта и противодействието. Ние смятаме,

че приемането на такава правилна позиция от страна на държавите – участнички във Фронта на твърдостта, наред с изпълнението на основните функции допринася за запазване на изработените минимални решения в общоарабски план на конференцията на високо равнище.

В тези рамки се проведе последното съвещание на Фронта на твърдостта и противодействието. Нашата принципна оценка е, че фронтът разполага с необходимите сили, за да осъществи набелязаните решения, макар че бяха публикувани някои отрицателни коментари, които наблягаха на известни разногласия сред арабските страни и режими. Ние смятаме, че решенията, приети на последното съвещание, бяха своего рода отговор на неблагоприятните коментари, бяха потвърждаване на решимостта на Фронта на твърдостта да продължава борбата.

Ние в Сирия не крием, и това е добре известно, че в момента сме обект на широк заговор, тъй като мнозина считат, че ние сме основният източник на съществуващите за тях проблеми, основната пречка за осъществяване на плановете на САЩ. Те си въобразяват, че ако успеят да поставят на колене Сирийската арабска република, то пред тях се откриват най-благоприятни перспективи за осъществяване на тези техни планове. Разбира се, тези изводи на САЩ не са нови. Това са констатации на американската дипломация, които особено ярко се проявиха след октомврийската война през 1973 г. Те се опитват с най-различни форми и средства

да разколебят решимостта на Сирийската арабска република. Тези техни опити бяха чрез методите на дипломацията, чрез определен натиск от страна на някои арабски държави, които създават проблеми на Сирийската арабска република. Опитват се да използват разногласията между нас и Ирак. Все още не е достатъчно ясно каква точно е ролята на Ирак в тези планове. Ние не сме направили окончателно и открито нашите изводи, но в определени моменти упражняваният натиск от Ирак напълно се покриваше с натиска, упражняван от САЩ. Самият Кисинджър потвърждава в основни линии това, което аз сега ви излагам. През 1974 и 1975 г. ние отказахме да се съобразим с неговите предложения. Още тогава някои американски вестници писаха, цитирайки Кисинджър, че ако се удаде да помирят Ирак и Иран, то в такъв случай Ирак би се засилил и укрепнал, което би дало възможност за упражняване на натиск върху Сирия, за да се накара тя да се присъедини към сепаративните споразумения. Даже първия път, когато Кисинджър посети нашата страна след подписването на споразумението между Ирак и Иран, направо заяви на нашия външен министър по пътя от летището към града, че Ирак е укрепнал и е в състояние да упражни по-силен натиск върху нас. Покойният президент на Алжир Бумедиен, когато дойде на последното си посещение у нас, ми каза, че едно от нещата, които ще му тежат на съвестта, е съдействието му за постигане на споразумението между Ирак и Иран. В продължение на не малък период от време се създаваше впечатление, че неговите усилия играят важна роля в

подписването на едно споразумение, регулиращо отношенията между Ирак и Иран. В крайна сметка ние се убедихме, че неговата роля не е така значителна в изработването на съдържанието на самото споразумение, по-скоро е в примиряването на арабското обществено мнение с подписването на такова споразумение. Самият той известно време също е считал, че подписването на това споразумение би допринесло за укрепване на общия фронт срещу империализма. Но в края на своя живот той се убеди в обратното.

Бих могъл да кажа и няколко думи за истинските причини, които тласнаха Ирак към тази роля. След като САЩ не успяха чрез традиционните си методи, използвани в миналото, да наложат своята воля, те се опитаха да променят тези методи и средства. Преди всичко насочиха своите усилия към създаване на вътрешни проблеми в Сирия, като разчитаха в това отношение на някои реакционни групировки, които играят неблагоприятна, отрицателна роля не само в историята на Сирия, но и в историята на арабските народи. Те се опираха също така на някои реакционно настроени съседни на Сирийската арабска република арабски държави. Към това трябва да прибавим и различните групировки в Ливан, да не говоря пък за самия Израел.

Ние се противопоставихме енергично на тези опити, като разчитахме на съзнанието на нашия народ, опирайки се преди всичко на широките народни маси, в чийто интерес са осъществени нашите завоевания, в чийто интерес е запазването на революцията и укрепването на нашата държава и нашата сигурност. Ние се надяваме твърде скоро да разобличим

усилията на САЩ, да разобличим тяхната агентура и техните методи и средства, които безспорно са обречени на провал. Смятаме, че те твърде скоро ще се убедят, че каквито и методи да използват, какъвто и натиск да упражняват върху нас, нищо няма да отклони Сирийската арабска република от избрания от нея път на противопоставяне на империализма. Сирийската арабска република ще продължи да бъде една от крепостите на борбата против империализма в името на мира, социалния прогрес, свободата. Разбира се, ние знаем, че имаме искрени другари и приятели, които стоят рамо до рамо с нас в общата ни борба. И няма никакво съмнение, че благодарение на упората и подкрепата на тези наши приятели, ние сме уверени в нашата крайна победа. Както ние, така и нашите приятели безспорно добре разбират и знаят, че основната цел на империализма е да подкопае, да пререже връзките на дружба и сътрудничество между нас и нашите социалистически приятели. Но каквито и да бъдат трудностите, ние не можем да се откажем от нашето дело, не можем да се откажем от нашите приятели и принципи.

А сега предоставям думата на др. Тодор Живков.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Уважаеми другарю Президент,

Уважаеми сирийски приятели,

Най-напред искам още един път да изкажа благодарността на нашето партийно и държавно ръководство и на нашата делегация за поканата да посетим вашата страна.

Лично аз съм много доволен, че отново имам възможност да се срещна и да разговарям с Вас, другарю Асад. Благодаря за това, което казахте тук. То беше много интересно.

Поръчението на нашето партийно и държавно ръководство е, на първо място, да осъществим нашите разговори и преговори за по-нататъшно плодотворно сътрудничество между нашите две страни и два народа. За нас Сирийската арабска република е приятелска страна. И ние желаем плодотворно сътрудничество във всички области, където са заинтересовани нашите две страни – в политиката, икономиката, културата и в другите сфери, където вече има традиционно сложени отношения между нашите страни и народи.

Съгласен съм с Вашето предложение да се предостави възможността на съответните партньори от двете делегации, да поработят днес и да ни представят своите проекти. Уверен съм, че ние с Вас ще "благословим" това, което са подготвили, и всичко ще приключи много добре. Не може да бъде иначе.

Идвайки във вашата страна, искаме открито и ясно, както ние българите правим, без заобикалки, да дадем пълна поддръжка на вашата справедлива борба за тържеството на арабската кауза. Ние си даваме сметка, че сега във вашия район главната тежест ляга върху Сирия, поради това, че тя е непосредствена фронтова държава. И ние в България високо ценим Вашия личен принос не само като ръководител

води груба антисъветска кампания и натиск. Целият въпрос е в Европа да се установят нови ядрени ракети със среден радиус на действие. Какво значи това? Ако вземем например ГДР, а можем да вземем която и да е друга държава. Това са портативни, преносими ракети, те не са стационарни. Могат да се изстрелват от самолети или от други транспортни средства. За 4-5 минути могат да ударят всички социалистически страни, а само за шест минути – европейската част на Съветския съюз. Това значи, че ние и Съветският съюз трябва да вземем мерки. Ние се борим за Европа, за народа в Европа. Тези ракети покриват и целия район на Близкия изток. Можете да си представите какво значи това! Ние знаем плановете на НАТО. Тези планове са при отстъпление да сринат всичко със земята, за да преминат през пусто място нашите армии.

Всичко това започна преди афганистанските събития. Да вземем Индийския океан, Близкия и Средния изток, установяването на жандарски части в Индийския океан, Египет, Израел, Сомалия. Това също е грандиозен план, насочен срещу прогресивните режими и защита на петрола. Но аз и вчера Ви казах, че това са налудничави идеи, че този процес, който те предприемат, е неуправляем. Защото и Саудитска Арабия не е това, което беше, и в Египет вътрешното положение не е същото. Така че дестабилизацията, която те извършват срещу вас и нас, е като бумеранг.

Но всичко това е тревожно, защото в основата са налудничавите планове на администрацията на Картър. Глупост е това, че те ще ни унищожат с блокада, че няма да дадат зърно. Нима ще ни накарат да умрем от глад! Това е невъзможно, но трудности се създадоха. Трябва да се даде отпор и да се отстоява. Друга алтернатива няма. Американците не могат да воюват. Какво значи да воюват тук, до Съветския съюз, който има милионна армия? Аз и вчера Ви подчертах, че виетнамците ги биха, макар че имаха по-слабо оръжие. Но за да победят Виетнам, те трябва да пратят милионна армия. Още повече, че Виетнам има приятели, арабските народи също имат приятели. САЩ оказват огромен натиск на съюзниците си в Европа. Но те няма да успеят да върнат студената война в този вид, в който беше. Това е невъзможно.

Разбира се, трудности има. Аз съм напълно съгласен с това, което казахте Вие. Ние дойдохме тук, за да изразим безрезервна подкрепа на вашето справедливо дело против империализма, ционизма и реакцията.

Благодаря.

ХАФЕЗ ЕЛ АСАД:

И аз благодаря.

А сега да предоставим възможност на нашите колеги да се договорят по отделните форми за сътрудничество.

Стенограф: *Alby*
/Ст.Белова/